

Проблема внутрішньоособистісного конфлікту в контексті психологічних досліджень особистості

У статті аналізується теоретичний аспект проблеми внутрішньо-особистісного конфлікту. Дається короткий огляд підходів до проблеми в зарубіжній та вітчизняній психології. Розглянуто ключові питання проблеми внутрішньоособистісного конфлікту у зв'язку з теоретичними концепціями дослідників, зокрема з'ясовано передумови, причини, природу, види внутрішньоособистісного конфлікту, умови його подолання. Сутність внутрішньоособистісного конфлікту пов'язується з боротьбою мотивів, ідей, цілей, цінностей особистості. Підкреслюється соціальна обумовленість внутрішньоособистісних конфліктів, їх зв'язок із загостренням суперечливих відносин особистості.

Ключові слова: внутрішньоособистісний конфлікт, суперечність, психологічний захист, мотиви, потреби, переживання.

В статье анализируется теоретический аспект проблемы внутриличностного конфликта. Представлен краткий обзор подходов к проблеме в зарубежной и отечественной психологии. Рассмотрены ключевые вопросы проблемы внутриличностного конфликта в связи с теоретическими концепциями исследователей, в частности выявлены предпосылки, причины, природа, виды конфликта, условия его преодоления. Сущность внутриличностного конфликта связывают с борьбой мотивов, идей, целей, ценностей личности. Подчеркивается социальная обусловленность внутриличностных конфликтов, их связь с обострением противоречивых отношений личности.

Ключевые слова: внутриличностный конфликт, противоречие, психологическая защита, мотивы, потребности, переживание.

Нинішня соціально-економічна ситуація, проблеми соціального, політичного, економічного характеру викликають у багатьох людей невпевненість у майбутньому, негативні емоційні стани, внутрішню напруженість. У соціальній взаємодії поширеним явищем стають конфлікти, конфліктні ситуації, що породжують об'єктивні і суб'єктивні труднощі, унеможливають досягнення важливих для спільнот цілей. У зв'язку з цим у багатьох людей посилюється емоційна нестабільність, виникають внутрішньоособистісні конфлікти. Проблема наукового пізнання конфліктів даного виду потребує детального вивчен-

ня. Дослідження проблеми внутрішньоособистісних конфліктів розширить знання про особистість в цілому і сприятиме віднаходженню шляхів надання ефективної допомоги особам із внутрішньоособистісним конфліктом.

Об'єктом нашого дослідження є внутрішньоособистісні конфлікти, а предметом – психологічні особливості внутрішньоособистісних конфліктів. У дослідженні ми ставили за мету з'ясувати сутність, природу, специфіку та види внутрішньоособистісних конфліктів у дослідженнях представників зарубіжної та вітчизняної психології, що допоможе розробити стратегію їх подолання.

Категорія внутрішньоособистісних конфліктів об'єднує психологічні конфлікти, що полягають у зіткненні різних особистісних утворень (мотивів, цілей, інтересів тощо), що представлені у свідомості індивіда відповідними переживаннями [4, с. 79]. Такі конфлікти у психологічній літературі визначаються як внутрішньоособистісні, особистісні, внутрішні, інтрасуб'єктні, інтраперсональні і власне психологічні. Всі вказані поняття використовуються як синонімічні.

Як засвідчив аналіз науково-психологічної літератури, більш активно проблема внутрішньоособистісних конфліктів розроблялася в зарубіжній психології. При цьому уявлення зарубіжних авторів про природу та особливості внутрішньоособистісного конфлікту значною мірою зумовлені поглядами на розуміння сутності та структури особистості залежно від теоретичної концепції розвитку особистості, якої дотримується дослідник.

Структурами, що стикаються в конфлікті, вважають одночасно актуалізовані мотиви, альтернативні можливості реагування або ж феномени свідомості (ідеї, прагнення, цілі, цінності). У більшості зарубіжних теорій внутрішньоособистісного конфлікту основними є категорії протиріччя, внутрішньої боротьби і поняття психологічного захисту (подолання конфлікту). Перебіг психологічного конфлікту пов'язується з негативними переживаннями. Зарубіжні автори розмежовують нормальний і невротичний конфлікт. Вони доводять, що здорова особистість не лише не позбавлена внутрішніх суперечностей і конфліктів, а навпаки, їх наявність є необхідною умовою розумного людського життя.

Проаналізуємо уявлення про внутрішні конфлікти представників окремих напрямків зарубіжної психології: психоаналізу, індивідуальної психології, неофрейдизму, гештальт-психології, когнітивної психології, гуманістичного підходу, психосинтезу.

Засновник психоаналітичного підходу З.Фрейд розглядав конфлікт як постійний елемент душевного життя людини, що полягає в зіткненні свідомих і несвідомих бажань, потягів. Під психічним конфліктом З.Фрейд розуміє «своєрідне зіткнення бажань, коли частина особистості відстоює певні бажання, а інша противиться цьому і відхиляє їх... Конфлікт викликається вимушеною відмовою, коли позбавлене задоволення лібідо вимушене шукати інші об'єкти та шляхи» [17, с. 357].

З.Фрейд зосереджує увагу на патогенних конфліктах, при яких активізується боротьба між силами, одна з яких перебуває на рівні передусвідомленого та усвідомленого, а друга затрималася на рівні неусвідомленого [18, с. 277]. Одним із засобів вирішення конфлікту між свідомим і несвідомим З.Фрейд вважає механізми психологічного захисту, а їх безпосередньою метою – досягнення емоційного благополуччя.

Ідеї З.Фрейда продовжив розвивати А.Адлер [1], якого вважають засновником індивідуальної психології. На його думку, у психіці будь-якої людини відбувається конфлікт між бажанням (волею до могутності) і можливістю (неповноцінністю). «Проблемність» у взаємодії індивіда з суспільством А.Адлер пов'язує з «невротичним стилем життя», який є наслідком «тяжкого» дитинства і характеризується такими особливостями, як егоцентризм, відсутність співпраці, нереалістичність [21]. Цей «невротичний», або «помилковий», стиль життя супроводжується постійним відчуттям загрози самооцінці, невпевненості в собі, загостреною чутливістю, що призводить до проблем у стосунках з оточуючими.

Представники неофрейдизму більшою мірою аналізували проблеми особистісного зростання і внутрішніх конфліктів з точки зору взаємовідносин людини та її соціального оточення (К.Хорні, Е. Фромм, К.Г. Юнг, Е.Еріксон та ін.).

Послідовниця ідей З.Фрейда К.Хорні акцентує на тому, що внутрішні конфлікти «складають невід'ємну частину всього людського життя» [19]. Винятковим правом людини К.Хорні вважає здатність робити вибір, приймати рішення, зокрема між протилежними бажаннями, між бажаннями і зобов'язаннями, між бажаннями і переконаннями, між множинами цінностей. Протиріччя між конфліктуєчими тенденціями зумовлює формування «захисних» реакцій. Захисний механізм, на думку К.Хорні, може виявлятися у перенесенні суб'єктом своїх конфліктів на зовнішню ситуацію, на інших людей. Дослідниця переконана, що значна частина людей не усвідомлює внутрішніх конфліктів

і не бере участі в їх усвідомленому вирішенні. К.Хорні наводить передумови усвідомлення і подолання внутрішніх конфліктів: усвідомлення об'єкта бажань і почуттів індивіда; створення індивідом власної системи цінностей; здатність і готовність відмовитися від одного із суперечливих переконань; прийняття рішення, що передбачає готовність і здатність нести відповідальність за нього [19].

Автор визначає три основні тенденції особистості: прагнення до людей; прагнення від людей; прагнення проти людей. Якщо у здорової особистості ці тенденції врівноважують одна одну, то невротична особистість поводить себе відповідно лише до однієї з них. Пропонований вихід полягає у відновленні втраченого реалістичного ставлення до життя на основі аналізу життєвого шляху індивіда [20].

Німецько-американський психолог, представник гештальт-психології, К.Левін згідно з положеннями теорії поля виділив три типи внутрішніх конфліктів та визначив їх як «ситуацію, в якій на індивіда одночасно діють протилежно спрямовані сили приблизно рівної величини» [8]: індивід перебуває між двома позитивними валентностями; індивід перебуває між двома приблизно рівними негативними валентностями; один із векторів поля іде від позитивної, а інший – від негативної валентності. Сили, котрі діють на індивіда, дослідник розглядає не як об'єктивні характеристики зовнішньої ситуації, а як результат суб'єктивного сприйняття індивідом зовнішніх об'єктів [8].

Представник когнітивного напрямку психології Л.Фестінгер з'ясував специфіку когнітивного дисонансу, під яким розуміє стан дискомфорту, пов'язаний з наявністю в свідомості одночасно кількох суперечливих «когніцій» (знань, понять, думок) стосовно певного об'єкту. Чим сильніший дисонанс, що залежить від значущості його складових для людини, тим більшим буде її прагнення до послаблення дисонансу або його усунення. Теорія когнітивного дисонансу, як вважає Л.Фестінгер, відіграє особливо важливу роль у вивченні конфліктів після прийняття рішення, тому він розрізняє поняття дисонанс і конфлікт. Дослідник вважає, що ситуація, яка існує перед прийняттям рішення – це конфлікт, а після – дисонанс [15].

Прояви прагнення зменшити дисонанс полягають у зміні поведінки, ставлення або в цілеспрямованому пошуку нові інформації і нових думок («знань») щодо судження чи об'єкта, що породив дисонанс. Люди відрізняються один від одного інтенсивністю і характером реакції на появу когнітивного дисонан-

су, тобто мають різну «толерантність до дисонансу». У індивіда може існувати страх перед виникненням дисонансу, що зумовлює прагнення уникати вирішення конфлікту і нездатність приймати рішення. Такий індивід свідомо або несвідомо використовує різноманітні захисні механізми, спрямовані на зниження ступеня суперечності в системі знань [15, с. 305-306]. Отже, у теорії когнітивного дисонансу індивід активно прагне зняти внутрішній конфлікт, викликаний неадекватністю вибору альтернативи.

Згідно з теорією представника гуманістичного підходу К.Роджерса, джерела внутрішньої конфліктності лежать у прагненні особистості до позитивної оцінки – як із боку оточення, так і власної. В якості механізму виникнення конфлікту виступає поступова заміна власних цінностей чужими, засвоєними через інтродекцію, що вимагає від людини неодмінного підкорення загальноприйнятим нормам і правилам. Останні суперечать розвитку людської індивідуальності [13].

У термінології В.Франкла внутрішній конфлікт виступає як ноогенно-невротичний конфлікт, він зумовлюється втратою смислу існування людини. Це призводить до нагнітання напруження між «сутнісним» та «необхідним». Подолати внутрішній конфлікт індивід може через усвідомлення власних цілей і цінностей та розвиток відповідальності за їх втілення [16].

Автор концепції психосинтезу Р.Ассаджіолі спробував звести до єдиного комплексу основні здобутки різних психологічних напрямів. На думку автора, оскільки індивід керується прагненням до внутрішньої гармонії, то сутність внутрішньоособистісного конфлікту полягає в наявності потужно діючих суперечностей всередині особистості, які послаблюють загальну цілісність «Я». Вчений виокремлював кілька типів конфліктів, в основі яких лежать різні суперечності. По-перше, конфлікт може бути зумовлений суперечностями між «інертністю, лінощами, прагненням до безпеки, які акумулюються в конформності, з одного боку, і прагненням до зростання, самоствердження, ризику – з іншого». По-друге, конфлікт може викликатись пробудженням нових потягів чи потреб, що входять у суперечність зі старими; по-третє, конфлікт може виникати у разі амбівалентності, подвійності ставлення людини до життя [2, с.14].

На думку Р.Ассаджіолі, кожна людина може досягти стану гармонійної єдності протилежностей. В ході життя індивід природно інтегрує власні конфліктуючі частини. Коли вони об'єднуються в більші цінності, людина відчуває прилив сил

і знаходить у житті більше сенсу. Проте особистість часто не є гармонійно існуючою цілісністю. Щоб вирішити проблему «внутрішнього розколу», їй необхідно осягнути своє істинне «Я» і вступити в правильні відносини з іншими людьми [2].

Отже, внутрішньоособистісний конфлікт у зарубіжній психології розглядається відповідно до розуміння особистості в межах певної наукової парадигми.

На підставі даних наукової літератури можемо згрупувати дослідження, присвячені проблемі внутрішньоособистісних конфліктів в українській психології, за кількома напрямками. Зокрема, окреслену проблему розробляють у зв'язку з проблемами вікового становлення особистості (С.Д.Максименко, Л.Е.Орбан, І.С.Булах, О.С. Тарновська, Г.М.Дубчак та ін.).

Внутрішньоособистісні конфлікти досліджуються також у контексті проблем професіоналізації особистості (Н.В.Чепелева, Е.Ф.Зеєр, Е.Е.Симанюк, А.В.Кунцевська, С.Б.Кузікова, Г.В.Ложкін, Н.І.Пов'якель, В.І.Шанда, Є.В.Юрківський та ін.).

Щоб проаналізувати досягнення вітчизняної психологічної науки, звернімося до визначення вітчизняними психологами сутності та природи внутрішньоособистісного конфлікту.

У радянській психології одним із перших на проблему конфлікту звернув увагу О.Р.Лурія. Базуючись на експериментальних дослідженнях, він виділив такі типи конфліктів: 1) конфлікт, який виникає внаслідок того, що подразник, який діє на організм, занадто сильний, задача занадто важка, що призводить до конфлікту процесу реакції з можливостями її задоволення [10, с.99]; 2) конфлікти різноспрямованих поведінкових тенденцій, які виникають на ґрунті мотивів самої особистості або через зовнішні заборони, які перешкоджають прояву її тенденцій; 3) конфлікт установок, порушення внутрішніх установок, чогось звичного та раптово виникаючих нових умов [4, с. 127].

В.М.Мясищев розглядав внутрішній конфлікт як зіткнення суперечливих відносин особистості, яка не здатна продуктивно вирішити труднощі [12]. Тривалість та інтенсивність конфлікту залежать від того, яке місце займають порушені антагоністичні відносини в системі відносин людини. Цей стан психічної напруги психолог розглядав як передумову, умову або результат виникнення конфлікту всередині особистості. Автор підкреслював, що «особистість найповніше розкривається в тому, що для неї найбільш важливе, значуще; вона найяскравіше виражається в критичні моменти, коли руйнуються життєво важливі для неї питання» [12, с. 71]. Він вирізняв та описав основні види па-

тогенних особистісних конфліктів: істеричний, obsесивно-психастенічний, неврастенічний.

Розглядаючи психологічний зміст внутрішнього конфлікту, А.І.Захаров головною причиною його виникнення називає неможливість реалізації життєво важливих потреб самоствердження, визнання та єдності «Я», що афективно переживається. Тому виникають перепони на шляху провідної особистісної потреби в самореалізації як основи внутрішнього конфлікту [6].

Проблему внутрішньоособистісного, психологічного конфлікту ґрунтовно висвітлено у працях В.С.Мерліна. Психологічний конфлікт він визначає як стан більш або менш тривалої дезінтеграції особистості, який виражається в загостренні суперечностей, які існували раніше, або у виникненні нових суперечностей між різними сторонами, властивостями, відносинами та діями особистості [11, с. 103]. Інтегральним показником внутрішнього конфлікту вчений вважає тривале та стійке порушення нормального механізму адаптації.

На думку В.С. Мерліна, зовнішні умови виникнення психологічного конфлікту повинні бути такими, що «задоволення яких-небудь глибоких і активних мотивів та відносин особистості або стає зовсім неможливим, або ставиться під загрозу» [11]. Зовнішні умови конфлікту незмінно виникають через обмеження, які диктує суспільне життя. Для виникнення психологічного конфлікту необхідно, щоб зовнішні умови породжували певні внутрішні умови, тобто суперечність між різними мотивами і відношеннями особистості або між її можливостями і прагненнями, а необхідною умовою психологічного конфлікту дослідник визнає суб'єктивну невирішуваність ситуації [11, с.103]. В.С.Мерлін вважає розвиток та розв'язання психологічного конфлікту гострою формою розвитку особистості.

О.М.Леонтьєв розглядає внутрішньоособистісний конфлікт у контексті діяльнісного підходу. Дослідник підкреслює, що психологічні конфлікти постійно супроводжують процес розвитку особистості, виникаючи внаслідок перебудови ієрархії мотивів і становлення зв'язної системи особистісних смислів. Різноманітні соціальні відносини, в які вступає індивід у процесі діяльності, трактуються як об'єктивно суперечливі. Відповідно і мотиви, породжені різними видами діяльності, можуть також вступати в протиріччя один з одним. Протиріччя різних мотивів можуть породжувати конфлікти, які за певних умов фіксуються і входять в структуру особистості [9].

Внутрішній конфлікт у структурі самосвідомості особистості описав В.В.Столін. «Одиницею самосвідомості» він вважає «смысл «Я», що відображає зіткнення різних життєвих відносин суб'єкта, зіткнення його мотивів і діяльностей. Будь-яка пов'язана з двома мотивами дія людини, що служить кроком у напрямку до одного з них і одночасно віддаляє від іншого, володіє конфліктним смыслом [14, с. 107]. Такі дії В.В.Столін називає вчинком. Незважаючи на напрямок вибору у конфліктній ситуації, смысл «Я» індивіда залишається суперечливим. Суперечливість смыслів «Я» закладає суперечності самосвідомості. На думку В.В.Століна, множинність діяльностей призводить до множинності смыслів «Я», перетин діяльностей – до вчинків, вчинки – до конфліктних смыслів «Я», конфліктний смысл «Я» запускає всю подальшу роботу самосвідомості [14]. Змістом цієї роботи є осмислення здійсненого вчинку, визнання або відторгнення його, прийняття здійсненого вибору або розкаяння в ньому тощо. Отже, В.В.Столін виділяє два типи конфліктних смыслів – конфліктний смысл вчинку і конфліктний смысл «Я», що відображаються в мотиваційно-ціннісних орієнтаціях та у ставленнях індивіда до себе.

Ф.Є. Василюк розглядає внутрішній конфлікт як один із видів критичних життєвих ситуацій (поряд зі стресом, фрустрацією та кризою). Він розуміє під конфліктом деякий «розрив» життя, коли неможливо вибрати одне із двох, коли «пошкоджено психологічне майбутнє». Дослідник вирізняє два основні види конфліктів: викликані протиріччями, в яких тенденції протилежні за змістом; конфлікти, несумісні лише за умовами місця і часу [3]. Внутрішні конфлікти сигналізують про об'єктивні суперечності життєвих відносин і дають шанс вирішити їх до того, як відбудеться реальне зіткнення цих відносин [3, с. 94].

Ф.Є.Василюк підкреслює, що внутрішній конфлікт протікає у формі ціннісного переживання. Онтологічним полем конфлікту він вважає внутрішній світ особистості, але лише за умови наявності в неї складного внутрішнього світу і актуалізації цієї складності. Категорія переживання, як переконаний Ф.Є.Василюк, безпосередньо пов'язана з внутрішньою діяльністю особистості і спрямована на створення нового змісту в процесі подолання критичної життєвої ситуації. Результатом такої діяльності стають зміни у внутрішньому суб'єктивному світі особистості – здобуття нового змісту, нове ціннісне відношення, відновлення душевної рівноваги [3].

Центральним поняттям в аналізі проблеми внутрішніх конфліктів українські дослідники О.А.Донченко, Т.М.Титаренко

вбачають внутрішні протиріччя, що створюють роздвоєння єдиного в свідомості людини, проблемну напруженість поведінки. Умовою виникнення конфлікту вчені вважають порушення відповідності між трьома сторонами діяльності особистості: операційною, мотиваційно-цільовою та смисловою. Така невідповідність зумовлює реакції подолання, метою якого є усунення цієї невідповідності, перебудова системи життєдіяльності. Лише наявність в людини розвинутої структури особистості, її «Я», розвинутої системи почуттів та цінностей, механізму рефлексії дає можливість індивідуальної свободи, передбачає альтернативні способи реагування, а отже, створює передумови для виникнення внутрішньоособистісних конфліктів [5, с. 35]. За авторами, прийняття людиною критичних ситуацій як цінності стимулює всю життєдіяльність особистості до активності подолання.

Окремо слід виділити роботи, в яких з'ясовується сутність внутрішньоособистісного конфлікту в контексті «рольового конфлікту». Зокрема, І.С.Кон трактував внутрішньоособистісний конфлікт передусім як рольовий конфлікт особистості. Він виділив кілька видів внутрішньоособистісних рольових конфліктів: міжрольовий, при якому різні соціальні ідентичності й ролі не збігаються і часто суперечать одна одній; внутрішньорольовий конфлікт, що передбачає варіювання ставлення його носія до кожної «соціальної ролі». Також внутрішній конфлікт може бути конфліктом ставлення індивіда до ролей, які він виконує. У такому разі це ставлення є вибіркоким: одні функції і види діяльності сприймаються як органічні, центральні, невіддільні від власного «Я» індивіда, інші – як зовнішні, периферійні [7].

У вітчизняній психології внутрішньоособистісний конфлікт вважають епіцентром загострення суперечливих відносин особистості; результатом неможливості досягнення цілей самореалізації; проявом суперечливих смислів «Я» у самосвідомості особистості; формою вияву критичних життєвих ситуацій, що реалізуються через переживання; проявом протиріччя в системі рольових відносин індивіда. Різноманітні відносини людини вважаються суперечливими за своєю природою, а це є підґрунтям для виникнення внутрішньоособистісних конфліктів. Сутність внутрішнього конфлікту пов'язується з боротьбою мотивів, ставлень, установок особистості.

Висновки. У науково-психологічній літературі відсутня однозначна інтерпретація внутрішньоособистісних конфліктів. Аналіз літератури дає нам змогу говорити про різні підходи до

цього явища, що свідчить про його багатоаспектність. Означена проблема потребує подальшого дослідження. Перспективним видається вивчення психологічних особливостей внутрішньоособистісних конфліктів у різних видах діяльності особистості.

Список використаних джерел

1. Адлер А. Практика и теория индивидуальной психологии / А.Адлер . – М.: Прогресс, 1995. – 296 с.
2. Ассаджиоли Р. Психосинтез: теория и практика / Р. Ассаджиоли. – М.: Refl-book, 1994. – 314 с.
3. Василюк Ф.Е. Психология переживания (анализ преодоления критических ситуаций) / Ф.Е. Василюк. – М.: МГУ, 1984. – 200 с.
4. Гришина Н.В. Психология конфликта / Н.В. Гришина. – СПб.: Питер, 2005. – 464 с.
5. Донченко Е.А. Личность. Конфликт. Гармония / Е.А. Донченко, Т.М. Титаренко. – К.: Политиздат Украины, 1989. – 175 с.
6. Захаров А.И. Неврозы у детей и подростков: этиология и патогенез / А.И. Захаров. – М., 1988.
7. Кон И.С. В поисках себя: Личность и ее самосознание / И.С. Кон. – М.: Политиздат, 1984. – 335 с.
8. Левин К. Типы конфликтов / К. Левин// Психология личности. Тексты. – М.: МГУ, 1982.
9. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность / А.Н. Леонтьев. – М., 1977.
10. Лурия А.Р. Экспериментальные конфликты у человека / А.Р. Лурия// Проблемы современной психологии. Ученые записки Московского гос. ин-та экспериментальной психологии. – М.-Л., 1930. – С. 98-137.
11. Мерлин В.С. Проблемы экспериментальной психологии личности / В.С. Мерлин. – Пермь: Пермский пед. ин-т, 1970.
12. Мясичев В.Н. Личность и неврозы / В.Н. Мясичев. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1960. – 425 с.
13. Роджерс К. Взгляд на психотерапию. Становление человека / К. Роджерс. – М., 1964.
14. Столин В.В. Самосознание личности / В.В. Столин. – М.: МГУ, 1983. – 284 с.
15. Фестингер Л. Теория когнитивного диссонанса / Л. Фестингер. – СПб., 1999.
16. Франкл В. Человек в поисках смысла / В. Франкл. – М., 1990. – 366 с.

17. Фрейд З. Толкование сновидений / З. Фрейд. – К.: Здоровье, 1991. – 383 с.
18. Фрейд З. Вступ до психоаналізу. Лекції зі вступу до психоаналізу з повними висновками / З. Фрейд. – К.: Основи, 1998. – 709 с.
19. Хорни К. Наши внутренние конфликты. Конструктивная теория невроза / К. Хорни. – СПб.: Лань, 1997. – 240 с.
20. Хорни К. Невротическая личность нашего времени: самоанализ / К. Хорни. – М., 1993.
21. Хьелл Л. Теории личности / Л. Хьелл, Д. Зиглер. – СПб., 1997.

The theoretical aspect of problem of intrapersonal conflict is analysed in the article. The short review of approaches to the problem is given in foreign and domestic psychology. The key questions of the problem of intrapersonal conflict are considered in connection with theoretical conceptions of researchers, pre-conditions, reasons, nature, types of intrapersonal conflict, conditions to its overcoming are in particular found out. The essence of intrapersonal conflict is connected with the contradictory motives, ideas, aims, values of a personality. In most foreign theories of intrapersonal conflict such categories as contradiction, internal fight and concept of psychological defence are basic. Psychological conflict is considered to be connected with negative experiencing. In domestic psychology intrapersonal conflicts are considered to be connected with such aspects as intensifying of contradictory relations of personality, impossibility to achieve aims of self-realization, a presence in consciousness contradictory senses of Ego of a person; the category of experience as internal activity; contradiction in the system of role relations of individual. The social conditionality of intrapersonal conflicts is underlined. In Ukrainian psychology this problem is developed in connection with the problems of the age-old becoming by a personality, and in the context of problems of professional activity of a personality.

Keywords: intrapersonal conflict, contradiction, psychological defence, motives, necessities, experience.

Отримано: 16.01.2013 р.